

جلسه ۱۵۹ (چهارشنبه) ۹۱/۸/۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شیخ اعظم انصاری (ره) در امر سابع فرمودند : « السابع : لو كان التالف المبيع فاسداً قيمياً ، فقد حُكِيَ الإِتِّفَاقُ عَلَى كونه مضموناً بالقيمة . و تدلّ عليه : الأخبار المتفرقة في كثيرٍ من القيميات ... » .

در مقابل شیخ اعظم آیت الله خوئی فرمودند در قیمی نیز اصل بر این است که مثل مورد ضمانت می باشد مگر اینکه مثل متعذر شود .

حضرت امام (ره) فرمودند در قیمی هر کدام از مالک و ضامن بین مثل و قیمت مخیر هستند ، علی ای حال هر سه نفر این بزرگوران برای اثبات نظریه خوشان به سراغ روایات رفتند .

حضرت امام (ره) اخبار را به چند دسته تقسیم کرده اند ؛ دسته اول اخباری هستند که در باب رهن وارد شده اند ، ایشان این اخبار را در ص ۵۸۳ از جلد اول کتاب بیعشان ذکر کرده اند و به آنها برای اثبات مدعای خودشان استدلال کرده اند .

اخبار مذکور در کلام امام (ره) در ص ۱۲۹ از جلد ۱۳ و سائل ۲۰ جلدی و در باب ۷ از ابواب رهن

ذکر شده اند ، خبر ۲ از این باب ۷ این خبر است : « و عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ سَهْلٍ جَمِيعاً عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا إِبرَاهِيمَ (ع) عَنِ الرَّجُلِ يَرْهَنُ الرَّهْنَ بِمِائَةِ دِرْهَمٍ وَ هُوَ يُسَاوِي ثَلَاثِمِائَةَ دِرْهَمٍ فَيَهْلِكُ أَوْ عَلَى الرَّجُلِ أَنْ يَرُدَّ عَلَى صَاحِبِهِ مِائَتِي دِرْهَمٍ قَالَ نَعَمْ لِأَنَّهُ أَخَذَ رَهْنًا فِيهِ فَضْلٌ وَ ضَيْعَةٌ قُلْتُ فَهَلْكَ نِصْفُ الرَّهْنِ قَالَ حِسَابَ ذَلِكَ قُلْتُ فَيَتَرَادَّانِ الْفَضْلُ قَالَ نَعَمْ » .

حدیث سنداً صحیح است ، ما در فقه قاعده ای داریم که دلالت دارد بر اینکه اگر مال در دست امین تلف شود ضامن نیست مگر اینکه تعدی و تفریط کرده باشد و مرتهن نیز امین است منتهی فرض روایت بر این است که مرتهن تعدی و تفریط کرده و مال راهن را از بین برده لذا ضامن آن می باشد یعنی در فرض کلام باید ۲۰۰ درهم اضافی را به راهن پس بدهد ، خوب و اما شاهد ما در روایت آن است که حضرت قیمت را ملاک برای سنجیدن ضمانت قرار داده یعنی با اینکه ممکن است طلب راهن مثلی باشد ولی باز حضرت قیمت را محور و ملاک قرار داده است .

خبر بعدی که حضرت امام (ره) ذکر کرده خبر ۱ از همین باب ۷ می باشد ، خبر این است : « مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلٍ

بْنِ زِيَادٍ وَ أَحْمَدَ بْنَ مُحَمَّدٍ جَمِيعًا عَنْ ابْنِ مَجْشُوبٍ
عَنْ أَبِي حَمَزَةَ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ (ع) عَنْ قَوْلِ
عَلِيِّ (ع) يَتَرَادَّانِ الْفَضْلَ فَقَالَ كَانَ عَلِيٌّ (ع) يَقُولُ
ذَلِكَ قُلْتُ كَيْفَ يَتَرَادَّانِ فَقَالَ إِنْ كَانَ الرَّهْنُ أَفْضَلَ
مِمَّا رُهْنٍ بِهِ ثُمَّ عَطِبَ رَدَّ الْمُرْتَهِنُ الْفَضْلَ عَلَى
صَاحِبِهِ وَإِنْ كَانَ لَا يَسْوَى رَدَّ الرَّاهِنُ مَا نَقَصَ مِنْ
حَقِّ الْمُرْتَهِنِ قَالَ وَ كَذَلِكَ كَانَ قَوْلُ عَلِيِّ (ع) فِي
الْحَيَوَانَ وَ غَيْرِ ذَلِكَ . همان طور که می بینید
در این خبر نیز برای سنجیدن ضمانت ملاک و
محور قیمت قرار داده شده است .

خبر ۳ از همین باب ۷ و همچنین اخبار ۱ و ۵ از
باب ۱۰ از ابواب رهن نیز بر همین مطلب دلالت
دارند که آنها را خودتان مطالعه کنید .

امام(ره) می فرماید این اخبار به اندازه ای اطلاق
دارند که حتی دلالت دارند بر اینکه ضمانِ مثلی
نیز به قیمت است زیرا در آنها ذکر نشده آن
چیزی که به رهن گذاشته شده مثلی بوده یا قیمی
بوده ، خوب اینها دسته اول از اخباری بودند که
امام(ره) به آنها برای اثبات اینکه ضمان به قیمت
است استدلال کرده بودند ، بقیه بحث بماند برای
روز شنبه إن شاء الله تعالی ...

والحمد لله رب العالمين وصلى الله على

محمد وآله الطاهرين